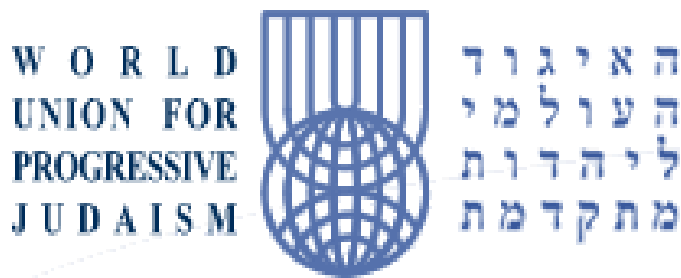

5775

Torah from Around the World

Hij zei tegen hen: Ga de wereld in en kijk wat de juiste weg is die de mens dient te kiezen. Rabbi Eliëzer zei: een Goed Oog. Rabbi Jehosjoe'a zei: een goede vriend. Rabbi José zei: een goede buur. Rabbi Sjim'on zei: steeds rekening houden met de gevolgen van gebeurtenissen. Rabbi Eleazar zei: een goed hart.

Hij zei tegen hen: Ik vind de woorden van Eleazar ben Arach de beste, want zijn woorden omvatten jullie woorden. Want wie een goed hart heeft, ziet de mensen in een positief licht, ziet goede vrienden en goede burens en beseft de gevolgen van gebeurtenissen.

Hij zei tegen hen: Ga de wereld in en kijk wat de verkeerde weg is die de mens dient te mijden.

Pirké Avot 11:10 [Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 8 november 2014 / 15 chesjwan 5775, Wajéra, Beresjiet/Genesis, 18:1 – 22:24
Tanach blz. 30 - 41
Haftara: I Sjemoeël 1:1-20
Tanach blz 539-540

Commentaar: rabbijn Sue Levy, Reconstructionist Rabbinical Association

Vertaling: Rachel Reedijk

[Het Engelse origineel](#)

Losmaken

Enige tijd later stelde God Awraham op de proef. Hij zei: „Awraham!” „Hier ben ik,” antwoordde Awraham. Hierop zei hij: „Neem je zoon, je enige, van wie je zoveel houdt, Jitschak, en ga met hem naar het land Moria. En breng hem daar als brandoffer op een van de bergen die Ik je wijzen zal.”

Ik was verzonken in gedachten. Het was onbekend terrein voor mij.

Uit: Anoniem emailbericht.

Onze voorouders erfden een verhaal over hun voorvader Awraham en zijn zoon Jitschak. Volgens de legende nam Awraham zijn zoon mee, helemaal naar de top van een berg, met de intentie hem te offeren. Zij wisten dat Awraham, op de een of andere manier, van gedachten veranderde en niet verder ging met offeren, omdat Jitschak later nog altijd in leven was. Een verhaal zoals dit is te sterk om verklaard te [kunnen] worden. Zoals met zoveel andere verhalen in de Tora ontleende men betekenis aan de gebeurtenissen uit het verleden op grond van hun geloof dat God dit alles had willen laten gebeuren. Het is de menselijke aard te proberen de zin te achterhalen van zaken die wij niet begrijpen. En dat hebben onze voorouders ook gedaan.

Ik heb zo'n vermoeden dat sommige zaken in de loop der jaren in de vergetelheid zijn geraakt, zaken die onze voorouders hadden kunnen helpen om dit verhaal beter te begrijpen.

Begin tachtiger jaren was een bijzondere film, *The Emerald Forest [het Groene Woud]*, heel populair. De film vestigt onze aandacht op de verwoesting van het Braziliaanse regenwoud en op de massale vernietiging van de oorspronkelijke bevolking en de culturen waaraan zij hun voeding ontleenden. In de film komt een beeldende episode voor, waarin we zien hoe een jongen na het doorstaan van een vuurproef als een volwassen man wordt beschouwd. Na het tribale puberteitsritueel laat de film gedurende vijf minuten de bruiloft van de jongeman zien. Hij is geen kind meer.

In veel primitieve culturen moesten de voorrechten van de volwassenheid verdiend worden. Er waren, en er zijn tot op de dag van vandaag, overgangsrutuelen: zonder cateraars en pompeuze uitnodigingen, zonder smokings of avondjurken. Ik vermoed dat onze kinderen vier of vijf jaar joodse les een kwelling vinden die lang genoeg duurt. Uiteindelijk is het iets wat hun ouders van hen verwachten.

Waarom kennen we eigenlijk geen verhaal over Sara die afscheid neemt van haar zoon? Waarom lezen we nergens dat zij dodelijk bezorgd was? De gevoelens van vrouwen werden niet volstrekt genegeerd in Tora. In het voorafgaande hoofdstuk staat het aangrijpende verhaal over Hagars smart bij het vooruitzicht dat haar zoon Jisjmaël zal sterven.

Ik denk dat Sara wist dat Jitschak terug zou komen. Ik geloof dat Awraham deed wat alle zorgzame vaders in die tijd voor hun zonen deden. Hij nam hem mee naar de wildernis en liet hem doodsangsten uitstaan om te zien of hij moedig genoeg was om als man te worden opgenomen in de stam. Daartoe verliet hij hem aan het eind, hij moest zelf de weg terug zien te vinden. Het klopt helemaal, Jitschak moest dit alleen doen. Sommige ouders leren nooit om hun kinderen los te laten.

De joodse traditie noemt dit hoofdstuk in Tora de *Akedat Jitschak*, de Binding van Jitschak. Ik vind het belangrijk dat wij ons herinneren dat het tegelijkertijd een verhaal is over een vader die zijn zoon 'losmaakte' toen de tijd daarvoor rijp was.

Het eerste wat we over Jitschak vernemen na zijn 'piekervaring' is dat Awraham zijn knecht op pad stuurt om een vrouw voor Jitschak te zoeken.

Als mijn vader mij aan een rots had vastgebonden en zich daarna met een mes over mij had gebogen, was ik waarschijnlijk heel snel volwassen geworden. Een jongen beklimt de top van de berg met zijn vader. Het is een man die alleen de weg naar huis vindt. Hij is een paar dagen ouder, maar jaren wijzer.

Wij kennen allemaal gebeurtenissen die ons op de proef stellen. Meestal zijn dat geen prettige ervaringen. We veranderen het meest op en door kritieke ogenblikken. We groeien, of we dat nu willen of niet. Waar staat de rots waarop jij jouw kindertijd voorgoed achter je liet? Misschien zullen de bittere ervaringen, naarmate de jaren verstrijken, bitterzoet worden als blijkt dat zij ons leven ten goede hebben veranderd. Misschien zijn we in staat om heiligheid toe te schrijven aan de herinnering, omdat we het overleefden, en doorgingen met ons leven.

Een paar jaar nadat ik *The Emerald Forest* had gezien, brachten mijn man en ik een bezoek aan het belangrijkste heiligdom van onze moslim neven en nichten in Jeruzalem. Bovenop onze Tempelberg staan twee moskeeën, de el-Aqsa en de Dome of the Rock. De Koran leert dat de profeet Mohammed vanaf deze rots zijn nachtelijke hemelreis maakte. In de islamitische traditie nam Ibrahim/Awraham zijn zoon Ismail/Jisjmaël om te offeren. Er is een verschil van mening tussen onze volken ten aanzien van de vraag wie daar werd vastgebonden op de rots. Terwijl onze Arabische gids ons zijn heilige verhaal vertelde, werd mij duidelijk dat we allemaal gelijk hebben. Awraham zou hetzelfde hebben gedaan voor zijn oudere zoon, als hij voor Jitschak heeft gedaan. Zij hadden allebei hun Bar Mitswa daar. En daarom is het inderdaad een heilige rots.